

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

לי שבט תשע"ט
05 פברואר 2019

אל: ד"ר רועי שיינדורף

מאת: אשכול הליכים במדינות זרות

הצגת פעילות משרד המשפטים ביחס למערכה המשפטית המנוהלת כנגד ישראל על-ידי תנועת החרם וארגוני דה-לגיטימציה – ישיבה בפני הצוות הבין משרדי ביום 11.2.19

פתיחה

1. כידוע לכולנו, המערכה לדה-לגיטימציה של מדינת ישראל הולכת וגוברת בשנים האחרונות בצורה נרחבת, מתוך שאיפה לערער את תפישת הלגיטימיות של מדינת ישראל בפני העולם. במסגרת זו, בין הזירות השונות המאותגרות במסגרת המערכה, קיימת גם הזירה המשפטית.
2. **שרת המשפטים**, מיד עם כניסתה לתפקיד, הבהירה כי תפעל על מנת למגר את התופעה.
3. במסגרת זו, ובהתאם להחלטת הקבינט המדיני-בטחוני בנושא, הוטלה **האחריות לטיפול בהבטים המשפטיים של המאבק ב-BDS על משרד המשפטים**. בהמשך לכך, **הוקם צוות בין-משרדי העוסק בהבטים המשפטיים של המאבק ב-BDS בהשתתפות משרד המשפטים, המשרד לנושאים אסטרטגיים, משרד החוץ, משרד הכלכלה ומשרד התפוצות**.
4. נעבור לסקירת האתגרים המשפטיים והפעילות של משרד המשפטים בנושאים אלה.

א. קידום החלטות נגד ישראל בארגונים בין-לאומיים
דוגמאות בולטות מהזירה המשפטית הבין-לאומית:

5. תלונת הפלסטינים ל-CERD:

התלונה: בתאריך 23 באפריל 2018, השגריר הפלסטיני לאו"ם הגיש לוועדת האמנה הבין-לאומית בדבר ביעור אפליה גזעית **תלונה** ארוכה ומפורטת במסגרת מנגנון התלונות הבין מדינתיות בגין הפרות ישראליות לכאורה של האמנה כלפי הפלסטינים (למשל שישראל משתמשת במדיניות

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

ובפרקטיקות שמטרתן היא עקירה והחלפה של העם הפלסטיני למטרת שימור כיבוש קולוניאליסטי).

- מאי 2018 - איגרת מזכ"ל האו"ם לישראל: ישראל התבקשה להגיש לוועדת האמנה, תוך שלושה חודשים, הסברים בכתב או הצהרות המבהירות את הנושא וכן צעדים לתיקון המצב, אם ננקטו צעדים שכאלה על ידי המדינה.
- **הקמת צוות משותף:** לאחר קבלת התלונה הפלסטינית ובתיאום עם משרד החוץ, המל"ל ומשרד ראה"מ הוקם צוות משותף לנו ולמשרד החוץ אשר מטפל בשלבים השונים של התהליך.
- **העברת מענה ראשוני:** באוגוסט 2018 העביר משרד החוץ איגרת מענה ראשוני למזכ"ל האו"ם (ישראל רואה בהעברת התלונה הפלסטינית לישראל על ידי המזכ"ל צעד טכני בלבד שנעשה לבקשת וועדת האמנה; ישראל מוכנה להיכנס לדיאלוג ישיר עם הרשות הפלסטינית בנושאים שהועלו בתלונה הפלסטינית במסגרת מנגנונים בילטרליים קיימים; נושאים רבים שהועלו בתלונה הפלסטינית כפופים לביקורת שיפוטית וישראל דוחה את הטענות הגורפות וחסרות הבסיס בדבר חוסר יעילות של מנגנונים מקומיים אלה).
- **התפתחויות נוספות:** באוגוסט 2018 הפלסטינים הגישו מענה להתייחסות ישראל בו מבקשים להפריך את טענות ישראל ולקדם עמדה שהתלונה כן קבילה. בתאריך 14.1.19, הוגש מענה ישראלי למענה הפלסטיני ובו ישראל שבה על טענתה בדבר היעדר יחסי אמנה ואי קבילות התלונה הפלסטינית.

6. "הרשימה השחורה" –

- **בחודש מרץ 2016, אימצה מועצת זכויות האדם של האו"ם את החלטה מספר 31/36.**
 סעיף 17 להחלטה קובע כי הנציב העליון של וועדת האו"ם לזכויות אדם יגבש מאגר מידע של חברות אשר מבצעות את אחת מהפעילויות העסקיות המנויות בסעיף 96 לדו"ח משנת 2013 של וועדת הבדיקה בנוגע להשלכות ה"התנחלויות" על זכויות האדם של האוכלוסייה הפלסטינית.
- **בחודש ספטמבר 2017 שלחה נציבות זכויות האדם של האו"ם מכתבי התראה** והבהרה לכ-130 חברות ישראליות ו-60 תאגידים רב-לאומיים בנוגע לכוונת הנציבות להכליל אותן ב"רשימה השחורה", בשל פעילותם העסקית ב"התנחלויות".
- לשם טיפול ומענה לסוגיה, הוקם צוות בין-משרדי הכולל את משרד החוץ, המשרד לנושאים אסטרטגיים, משרד הכלכלה ומשרד המשפטים, על מנת לטפל בנושא על שלל היבטיו. הצוות הבין-משרדי מרכזת את ההיבטים המשפטיים של מאבק זה.
 בנוסף, הסוגיה עלתה במפגש בין שרת המשפטים, הגב' איילת שקד, לבין יועמ"ש האו"ם, דה סרפה-סוארו.

7. החלטה 2334 של מועצת הביטחון של האו"ם-

- כזכור, החלטה 2334 מדצמבר 2016, כוללת קביעות נחרצות בדבר אי-חוקיות ה"התנחלויות" ומגנה בתוקף את כל הצעדים אשר מטרתם לשנות את ההרכב הדמוגרפי, האופי והמעמד של השטחים

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

הפלסטיניים שנכבשו בשנת 1967. ההחלטה אף קוראת למדינות להבחין בין "השטחים הכבושים" לבין הטריטוריה הריבונית של מדינת ישראל בכל פעולה שהן מבצעות. החלטה זו נעשה מכוח פרק 6 למגילת האו"ם, (ועל כן ניתן לטעון שאין לה בעלת תוקף משפטי מחייב).

- ההחלטה ניתנה בהמשך להחלטות ישנות יותר אשר התקבלו במועצה החל משנת 1967. כמו כן, ההחלטה מאזכרת את פסיקתו של בית-הדין הבין-לאומי לצדק (ICJ) בחוות הדעת המייעצת בעניין הגדר, הקובע כי אמנת ז'נבה הרביעית חלה על "השטחים הכבושים".

- שימוש שנעשה בהחלטה 2334 :

1. **תיק פלד בארה"ב** – מפורט בהרחבה בהמשך. בקצרה: תביעה אזרחית בארה"ב כנגד נתניהו ומספר שרים ביחס להתנחלויות. התובעים **מתבססים, בין היתר, על החלטה 2334 כדי לבסס את טענתם שההתנחלויות אינן חוקיות.**

2. **דוחות רשמיים** - בדו"ח של נציב זכויות האדם של האו"ם מפברואר בענין "הרשימה השחורה" - צוין, כי החלטה מס' 2334 מחזקת את עמדתה של מועצת זכויות האדם כי ההתנחלויות הישראליות בשטחים הפלסטיניים הכבושים נעדרות תוקף משפטי, ומהוות הפרה בוטה תחת המשפט הבין-לאומי. באותו הדו"ח, מציין הנציב כי, בהחלטה 2334, קראה מועצת הביטחון של האו"ם לכל המדינות לבצע הבחנה בין שטחיה הריבוניים של מדינת ישראל, לבין השטחים הכבושים משנת 1967.

3. **דוחות של עמותות** – למשל הדוח האחרון הדו"ח של ארגון **אמנסטי** מאזכר את החלטה 2334 באשר לאי חוקיותן של ההתיישבויות הישראליות תחת המשפט הבין-לאומי.

8. אינטרפול –

- נזכיר, שבחודש **ספטמבר 2017 הודיע ארגון אינטרפול על קבלת פלסטין כחברה בארגון.**

- לחברות הפלסטינים בארגון עשויות להיות השלכות עבור מדינת ישראל, בפרט נוכח המסגרת ההסכמית הקיימים בין ישראל לבין הרשת הפלסטינית (הסכמי אוסלו). כמו כן, חברות הפלסטינים בארגון עלולה לייצר **סיכונים משפטיים** של הפצת בקשות למעצר לצורך הסגרה נגד בכירים ישראלים באמצעות הפלטפורמות הקיימות בארגון.

- נוכח זאת, הוחלט לפעול לקיום **שיח משותף בין ישראל לבין ארגון האינטרפול** על-מנת להעלות את הסוגיות שנוגעות לישראל בהקשר זה, ואנו מעורבים בטיפול בנושא זה ובשיח שמתנהל עם הארגון יחד עם משרד החוץ ומשטרת ישראל.

ועדות חקירה:

9. בהקשר זה, ראוי גם להתייחס לנושא של **ועדות חקירה של מועצת האו"ם לזכויות אדם**, דבר שמעסיק אותנו רבות במחלקה ויכול לתת קצת רקע לאופי

מדינת ישראל
משרד המשפטים
 State of Israel
 Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

עבודה שגם כן נעשית אצלנו במחלקה כחלק מההתמודדות עם האתגרים המשפטיים במישור הבין-לאומי.

- יש לנו את "**האשכול האסטרטגי**", בראשות עו"ד טל ורנר-קלינג, שאמון אצלנו על התמודדות עם ועדות בדיקה בין-לאומיות שעוסקות בישראל בעיקר בתחומים של לוחמה בטרור.
- ביחס לכל אחת מוועדות הבדיקה שהוקמו בעקבות מבצעים צבאיים בשנים האחרונות, אנשי המחלקה השקיעו שעות רבות בעבודה בתכנון **האסטרטגיה להתמודד עם ועדות הבדיקה השונות** בנושאים הללו ושקדו על הכנת **ניירות עמדה מקיפים** מטעם מדינת ישראל יחד עם יתר משרדי הממשלה הרלוונטיים, על-מנת להציג את עמדות המדינה ולקדמן. דוגמאות בולטות לכך מהשנים האחרונות הם ועדת הבדיקה בראשות ריצ'רד גולדסטון בעקבות מבצע "עופרת יצוקה", שפעלה טרם הקמת המחלקה, וועדת הבדיקה שהוקמה בעקבות מבצע "צוק איתן", שבתחילה עמד בראשה פרופ' ויליאם שאבאס שהוחלף בהמשך ע"י השופטת מרי דייזיס, לאחר שהתברר כי בעבר נתן ייעוץ משפטי לאש"ף.
- **אנו רואים בשטח את האפקט של המסמכים הללו, שנותנים ביטוי לנרטיב הישראלי ולעמדות המשפטיות שלנו בנושאים השונים.**
- בימים אלה פועלת ועדה נוספת שהוקמה על-ידי מועצת זכויות האדם בעקבות האירועים שמתרחשים מאז מרץ 2018 **בגדר המערכת בגבול רצועת עזה**, המוכרים כאירועי "שומרי הסף", בראשות יושב הראש הארגוני סנטיאגו קנטון. מדינת ישראל בחרה שלא לשתף פעולה באופן פורמלי עם הוועדה, אולם אנו נערכים, יחד עם שותפינו בגופי הממשלה השונים, בפרט משרד החוץ וצה"ל, כדי לגבש את מלוא המידע והנתונים אודות האירועים ובדיקתם, ככל שנדרש – הן בפן העובדתי והן בפן המשפטי – על-מנת שנוכל להתמודד בצורה מיטבית עם הדו"ח ועם השלכותיו.

ב. הליכים משפטיים במדינות זרות נגד מדינת ישראל ובכירים בממשלה ומערכת הביטחון

10. ניתן לומר, כי, בין היתר, כחלק מאותה "מערכה משפטית", נעשה שימוש **בערכאות שיפוטיות מדינתיות, לצרכי 'לוחמה משפטית' ויצירת דעת קהל אוהדת.** למעשה, שימוש זה צבר תאוצה בשני העשורים האחרונים, כאשר התבצעו פניות לערכאות שיפוטיות מדינתיות כפלטפורמה **להגשת תביעות או**

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

תלונות פליליות, בקשת רחבה של טיעונים המערבים את הסוגיות הפוליטיות הקשורות בסכסוך הישראלי-פלסטיני.

11. קיים **צוות בין-משרדי** בראשותנו, ובהשתתפות: משרד החוץ, מל"ל, משרד הבטחון, דבל"א, שב"כ.

12. לצורך ההתמודדות עם המישור הזה, קיים במחלקתנו **אשכול הקרוי "הליכים במדינות זרות"**, שבראשו **עומדת עו"ד מרלין מזל**. הצוות למעשה מרכז את עבודת הצוות הבין-משרדי בנושא, מלווה תיקים, פליליים או אזרחיים, המוגשים כנגד מדינת ישראל, או מי מבכירה, בערכאות של מדינות זרות.

13. חשוב לציין, כבר בפתח הדברים, כי עד היום הצלחנו להתמודד בצורה מוצלחת עם כל התיקים. **אף תיק למעשה לא התקדם** לשלב שבו תובע ציבורי החליט על הגשת כתב אישום; קובלנות פליליות שהוגשו גם הן נדחו; כמו גם תביעות אזרחיות שונות. מיד ניתן דוגמאות למספר תיקים בולטים.

14. בהקשר זה, יש לציין עיקרון יסוד במשפט הבין-לאומי הפומבי - **עיקרון "סמכות השיפוט האוניברסלית"**. עיקרון זה מאפשר, ולעתים אף מחייב, מדינות בפתיחת הליכים פליליים בנוגע לפשעים מסוימים, ללא כל קשר או זיקה למיקום הפשע או לזהותו של מבצע הפשע לכאורה. יחד עם זאת, יצוין כי, על-פי רוב, התביעות או התלונות מוגשות במקרים **שקיימת זיקה מסוימת למדינה**, כמו למשל על-ידי אזרחים או תושבים של אותה מדינה (פלסטינים שהעתיקו את מקום מושבם או בעלי אזרחות כפולה).

15. **דוגמאות להתפתחויות בתיקים פליליים מהעת האחרונה:**

א. **אנגליה: תלונה נגד ח"כ ציפי לבני** - זה תיק שנסגר אך לאחרונה.

- **באוקטובר 2011** הוגשה תלונה על ידי ארגון PCHR ומשרד עו"ד Hickman & Rose, בשם הנפגעים הפלסטיניים באירוע התקיפה של מטה המשטרה ברצועת עזה מחודש דצמבר 2008 ("עופרת יצוקה"). התלונה הוגשה כנגד ראש הממשלה, מר אהוד אולמרט; שר הביטחון, מר אהוד ברק; ושרת החוץ, גבי ציפי לבני - בתפקידם דאז.

- בינואר 2017, מדינת ישראל קיבלה **בקשת עזרה משפטית** ביחס לתלונה הנ"ל מגורמים בתביעה הבריטית. בפברואר 2018 הועבר מענה לבקשה לעזרה משפטית, אשר גובש בשיתוף חברי הצוות הבין-משרדי. ביום 27 באפריל 2018 התבשרנו על ידי אשת הקשר שלנו בתביעה בבריטניה, כי **הוחלט לסגור את התלונה**

ב. **שווייץ: תיק דומה נסגר כנגד ח"כ לבני**

- במאי 2017 הוגשה תלונה על ידי עמותת בשם Collectif Urgence Palestine נגד ח"כ לבני **בשווייץ**. התלונה הוגשה כנגדה בגין תפקידה בממשלה בעת מבצע "עופרת יצוקה".

- **באפריל 2018** נמסר לנו על ידי עורכי הדין בשווייץ כי שוחחו באופן בלתי פורמאלי עם התובע הפדראלי, והאחרון עדכן אותם בדבר החלטתו **לסגור את התלונה**. ההחלטה מציינת כי הסיבה העיקרית לסגירה הינה אי הימצאותה של ח"כ לבני בשווייץ בעת בחינת התלונה. כן נכתב, כי ההליכים עשויים להיפתח במידה ותגיע לשווייץ.

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

דוגמאות לתיקים אזרחיים מהעת האחרונה:

ג. הולנד - זיאדה נ' גנץ ואשל:

- תביעה אזרחית נזיקית אשר הוגשה בחודש מרץ 2018 על-ידי פלסטיני אזרח הולנד כנגד רא"ל (במיל.) בני גנץ והאלוף (במיל.) אמיר אשל, בגין תקיפת בית משפחת זיאדה שבוצעה במהלך מבצע "צוק איתן" בשנת 2014 (עורכת דין לזכותי זכפלד).
- על-פי הטענה, לתובע אין אפשרות מעשית לקבל סעד אפקטיבי בבתי המשפט בישראל, עקב חריג "הפעולה המלחמתית" בחוק הנזיקים האזרחיים, ובשל העובדה כי מערכת המשפט הישראלית מטבעה מפלה כלפי אזרחים פלסטיניים. בהקשר זה נטען, כי במקרים בהם אין בידי התובע אפשרות מעשית לקבל סעד במקום אחר, ירכוש בית-המשפט בהולנד סמכות שיפוט גם ביחס לאירועים אשר התרחשו מחוץ לשטחה של הולנד.
- המחלקה, בשיתוף עם הצוות הבין-משרדי ועורכי-הדין והולנד, עמלו על גיבוש בקשה לדחייה על הסף, אשר הוגשה באוקטובר 2018. כתב הטענות התמקד בכך שהנתבעים נהנים מחסינות פונקציונלית, ובכך שלבית-המשפט בהולנד אין סמכות שיפוט לדון בתביעה, כיוון שקיימים אפיקים לקבלת סעד אפקטיבי במערכת המשפט הישראלית.

ד. ארה"ב, Peled -

- תביעה אזרחית מפברואר 2017 בבית המשפט הפדראלי בושינגטון הבירה בארה"ב, שהוגשה על-ידי תובעים שהינם פלסטינים אזרחי ארצות הברית ועל-ידי יהודים אמריקאים כנגד ראש הממשלה בנימין נתניהו, שר הביטחון לשעבר אביגדור ליברמן ושר הביטחון לשעבר אהוד ברק וכן חברת הכנסת ושרת החוץ לשעבר ציפי לבני. בנוסף, הוגשה התביעה גם כנגד נתבעים אמריקאים, כדוגמת דוד פרידמן ועמותות וחברות אמריקאיות.
- טענת התובעים הייתה, כי הנתבעים קשרו קשר להעברת כספי תרומות מארצות הברית לגופים ופעילויות המעודדות את התרחבות מפעל ההתיישבויות, תוך שימוש במעשי אלימות ומרמה.
- באוקטובר 2017, נוכח בקשת התובעים, הקפיא בית המשפט הפדראלי בושינגטון את ההליכים עד לקבלת החלטה בערעור בעניין Tamimi - שיוזכר בהמשך.

ה. ארה"ב, המשט - תיק Schermerhorn -

- תביעה שהוגשה בינואר 2016 על-ידי ארבעה מנוסעי ספינת "Challenger 1" אשר לקחה חלק באירוע המשט, כנגד מדינת ישראל ומשרדי ממשלה.
- במסגרת ההליך המרכזי, הגישה ממשלת ארצות הברית את עמדתה במסגרת "SOI" לפיה לדחות את התביעה על הסף.
- בינואר 2017 התביעה נדחתה על הסף בשל היעדר סמכות שיפוט עניינית והתקיימות חסינות ריבון. כך גם נדחה בחודש דצמבר 2017 הערעור שהוגש על ההחלטה.

ו. ארה"ב, המשט - דוגן נ' אהוד ברק -

- בני משפחה של הרוג באירוע המשט, הגישו תביעה באוקטובר 2015, בקליפורניה, כנגד ראש הממשלה לשעבר אהוד ברק, בגין הפרות של המשפט הבין-לאומי אשר התרחשו במסגרת הניסיון להפך את הסגר הימי על רצועת עזה בשנת 2011.
- באוקטובר 2016 דחה ביהמ"ש את התביעה, בקבעו כי לראש הממשלה לשעבר קיימת חסינות תחת המשפט הבין-לאומי, בגין פעולות אשר ביצע בעת מילוי תפקידו בשם מדינת ישראל. ערעור בתיק עודנו תלוי ועומד בפני בית המשפט לערעורים.

שונות:

**רועי לשיקולך אם רוצה לעלות זאת? למיטב ידיעתנו משרד לנושאים אסטרטגיים לא [MM1] מעורב בטיפול בנושא. אלא רק חוץ וכלכלה. אבל זה כן נושא רלבנטי.

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

ז. קולומביה – הליך בבית הדין החוקתי ביחס להסכם סחר חוץ עם ישראל

- נושא שהתעורר לאחרונה: ביום 21.2.19 צפוי להתקיים שימוע פומבי בבית הדין החוקתי בקולומביה בדבר הליך המשא ומתן, אשרור ויישום הסכם הסחר עם ישראל. דיון פומבי שכזה איננו שכיח, ונעשה רק במקרים בעלי השלכות פוליטיות חשובות או סוגיה משפטית מורכבת. ההליך מתקיים בעקבות פנייה של אזרח קולומביה שטען שההסכם פוגע בזכותן של הקהילה הפלסטינית בקולומביה להגדרה עצמית.
- מחלקתנו יחד עם משרד החוץ והכלכלה מטפלים בנושא זה.

סיכום מישור זה: עד היום, כפי שצוין, הצלחנו להתמודד בצורה מוצלחת עם כל התיקים.

מהטיפול שלנו ומהנסיון שלנו, אפשר לומר, בשורה התחתונה, כי תוצאת השימוש בערכאה מדינתית כפלטפורמה, תלויה, בין היתר, בחקיקה של כל מדינה ומדינה, בסמכות השיפוט המוענקת לה ובמידת נכונותה של הרשויות לעסוק בשאלות המערבות סוגיות פוליטיות סבוכות.

ג. הליכים משפטיים כנגד חברות ישראליות או חברות זרות הפועלות בישראל

16. כמו שראינו קודם לכן, הנושא של תביעות בחו"ל הוא נושא מרכזי שמצוי בטיפול של המחלקה שלנו. מלבד תביעות כנגד מדינת ישראל עצמה או כנגד בכירים ישראלים, אנחנו גם מלווים את הטיפול, לעיתים מאחוריי הקלעים ולעיתים רק כמעקב, ביחס להליכים משפטיים כנגד חברות פרטיות.

17. כמה דוגמאות אקטואליות:

א. הולנד, Four Winds K9-

- תביעה אזרחית אשר הוגשה בשנת 2017 על ידי פלסטיני תושב חברון (הוגשה ע"י עו"ד זגפלד), שהותקף בשנת 2014 באיזור יהודה ושומרון על ידי כלב מיחידת 'עוקץ'. התובע הגיש תביעת נזיקין נגד חברה הולנדית המספקת כלבים ליחידת 'עוקץ' בצה"ל, בטענה שהחברה שותפה להפרות של אמנות גינה המבוצעות על-ידי ישראל. בנוסף לבקשה לפיצויים, ביקש התובע לאסור על הנתבעת להמשיך לקיים פעילות עסקית מול משרד הביטחון וצה"ל. התביעה הוגשה גם כנגד שני השותפים, אב ובת, בעלי החברה.
- התיק נסגר ללא החלטת בית משפט, לאחר שהצדדים הגיעו לפשרה.
- נציין רק לפורום הזה, שהיינו מעורבים מאוד "מאחוריי הקלעים" וסייענו לאותה חברה נתבעת, יחד עם הצוות הבין משרדי.

ב. ארה"ב, Tamimi-

- המדובר בתביעה אשר הוגשה על ידי אזרחים פלסטינים תושבי הגדה המערבית ואזרחים אמריקאים בחודש אוגוסט 2017 בבית המשפט הפדרלי בווישינגטון, כנגד חברות פרטיות, בנקים, בעלי הון ועוד, בטענה כי ביצעו פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה בשל פעילותם הכלכלית הישירה או העקיפה ב"התנחלויות".
- באוגוסט 2017, נדחתה התביעה, בין היתר, בהתבסס על היעדר סמכות שיפוט של בתי המשפט בארה"ב נוכח דוקטרינת "השאלה הפוליטית". בית המשפט קבע כי הטענות

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

נדחות כי הן "מלאות בשאלות פוליטיות בלתי-שפיטות" וכי על בית המשפט "להימנע מלחוות דעתו בנושאים דיפלומטיים וגיאוגרפיים רגישים אלה".

- על פסק הדין הוגש ערעור, אשר עודנו תלוי ועומד. כמו כן, ישנו את תיק פלד, שהזכור קודם לכן, שמושהה עד לפרסום ההחלטה בערעור בתיק תמימי.

דוגמא ישנה יותר – תיק פלילי:

ג. הולנד, 'Riwal' -

- תלונה פלילית בשנת 2010, נגד חברת 'Riwal' ומספר דירקטורים של החברה, על-ידי ארגון "Al Haq" (הוגש ע"י עו"ד זגפלד). המדובר בחברה הולנדית פרטית, העוסקת בהשכרת מנופים וציוד כבד לצרכי לבנייה. בתלונה נטען למעורבות של החברה **בבניית גדר ההפרדה**, תוך עשיית שימוש בכלים ומשאבים של החברה, אשר הובילו, לטענת התובעים, לביצוע פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות.
- בשנת 2013, בתום חקירה בת שלוש שנים, החליט התובע הציבורי של הולנד **לסגור את התיק נגד חברת 'Riwal'**, אך זאת מנימוקים של יעילות, מחסור במשאבים, תרומתה המינורית של החברה למפעל ההתיישבויות ובניית גדר ההפרדה, וכן בשל העובדה שחברת 'Riwal' חדלה מכל פעילות ותמיכה בהתיישבות בשטחים זמן קצר לאחר הגשת התלונה נגדה.

ד. הליכים משפטיים נגד מדינת ישראל בבתי דין וטריבונאליים בין-לאומיים

18. כידוע, האתגר העיקרי והמרכזי במישור של הטריבונאליים הבין-לאומיים הוא בית הדין הפלילי הבין-לאומי היושב בהאג:

- **מאז ינואר 2015**, מקיימת תובעת ה-ICC **בדיקה מקדמית** על בסיס הפנייה הפלסטינית והצטרפותם לחוקת רומא. במסגרת הבדיקה המקדמית, משרד התובעת בוחן האשמות וטענות העולות בעיקר מטעם הרשות הפלסטינית ומטעמים של ארגונים פלסטיניים שונים, בדבר פשעים לכאורה שביצעה ישראל בלחימה ברצועת עזה במבצע **"צוק איתן"**, באירועים בשנה האחרונה **לאורך הגדר עם רצועת עזה**, וכן שלל טענות לפשעים הקשורים בפעולות **ההתיישבות** של ישראל ביהודה ושומרון ובמדינותה של ישראל ביחס לתושבים הפלסטינים באזור זה.
- מאז שנת 2015, אנו מקיימים **מגעים דיסקרטיים ובלתי פורמאליים** עם אנשי משרד התובעת בבית הדין, ומציגים להם את טענותינו בדבר היעדר סמכות של בית הדין, שעיקרן היעדר מדינה פלסטינית הרשאית להצטרף לבית הדין, היעדר סמכות טריטוריאלית בהיעדר טריטוריה ריבונית פלסטינית, והיעדר יכולת של הפלסטינים להקנות סמכות לבית הדין על אזרחים ישראלים. התובעת טרם הכריעה בטענות הסמכות, אולם בחלוף ארבע שנים של בדיקה מקדמית הלחץ על התובעת גדול מאד להורות על פתיחה בחקירה.
- **אשכול הליכים בין-לאומיים** במחלקתי מספק את התשתית המשפטית לתמיכה בהתמודדות של ישראל בזירת בית הדין הפלילי הבין-לאומי, ועובד

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

בשיתוף פעולה עם המטה לביטחון לאומי, משרד החוץ וגורמים נוספים לפי העניין.

ה. **לרועי** – ככל שישאלו ביחס למישור שהם מכנים כ"יכידום קמפיין החרם ושימוש במשפט הבין-לאומי ליצירת נרטיב לפיו מדינת ישראל היא מדינת אפרטהייד" – בהיבטים המשפטיים, אנו רואים במישור זה כמחבר בין כל יתר המישורים שפורטו לעיל: הגשות של ארגונים כגון אל-חאק ל-ICC, פתיחה בהליכים משפטיים בערכאות של מדינות שונות, פנייה לארגונים בין-לאומיים ועוד. לכן אין התייחסות נפרדת לגביו.

ו. **נושאים משפטיים עיקריים שהעסיקו לאחרונה את הצוות הבין משרדי:**
 19. לפני סיום, נזכיר בקצרה הליכים שכולכם ודאי מכירים, אשר מצויים במוקד של העשייה שלנו, כחלק מהצוות הבין משרדי:

ז. **פסגות –**

- בנובמבר 2015, פרסמה הנציבות האירופית הערה בה נכתב כי בהתאם לתקנות האיחוד האירופי, סימון מוצרים המגיעים מ"השטחים הכבושים" – כמוצרים אשר יוצרו בישראל – אינו סימון מדויק, מכיוון שבהתאם למשפט הבין-לאומי, שטחים אלו אינם נחשבים כשטחים המצויים תחת ריבונותה של מדינת ישראל.
- **בשנת 2016, פרסם שר הכלכלה הצרפתי הודעה לסוחרים, ובה ציין כי על מוצרים המגיעים מרמת הגולן או מהגדה המערבית להיות מסומנים כ-"התנחלויות ישראליות".**
- לאחר פרסום הודעה זו, חברת 'פסגות' וארגון L'Association Organisation Juive europeenne, **עתרו לבית-המשפט הגבוה לעניינים מנהליים**. כתוצאה מכך, השעה שר הכלכלה את החלטתו בנוגע לסימון המוצרים עד לקבלת פסיקת בית-הדין האירופי לצדק בסוגיה.
- **בחודש יוני 2018, הפנה בית-המשפט הגבוה לעניינים מנהליים שתי שאלות לבית-הדין האירופי לצדק – (1) האם משפט האיחוד האירופי מחייב, כי בכל הנוגע לסימון מוצרים המגיעים מ"השטחים הכבושים", על מוצרים אלו להיות מסומנים ככאלו אשר הגיעו מ"התנחלויות ישראליות"; (2) ככל שמשפט האיחוד האירופי אינו מחייב זאת, האם מדינות רשאיות לדרוש סימון כמצוין בשאלה הראשונה.**

ח. **Airbnb** [MM2] –

- ב-19 לנובמבר 2018 פרסמה חברת Airbnb כי בכוונתה להסיר נכסים המצויים בשטחי יהודה ושומרון.
- לאחר התייעצות עם הצוות הבין-משרדי, סיפקו לנו עורכי-הדין בחו"ל חוות דעת ראשונית הבוחנת את הכלים המשפטיים הקיימים בארצות-הברית ובאירופה על מנת להגיב להחלטתה של החברה. שיתפנו את מסקנות חוות הדעת עם חברי הצוות הבין-משרדי, ולבסוף הוחלט לאפשר למשרד החוץ ומשרד התיירות לנהל מגעים שקטים עם החברה על מנת לשכנע אותה להקפיא את ההחלטה או לחזור בה.
- בעקבות הודעת החברה, מספר אזרחים אמריקאים, אשר בבעלותם נכסים ביהודה ושומרון, הגישה תביעה אזרחית בבית-המשפט הפדרלי בדלאוור, בטענה כי הודעת החברה מהווה אפליה על בסיס דת ולאום.

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

- ביום 29 לינואר, הודיע מושל מדינת פלורידה, כי בכוונתו להטיל סנקציות על Airbnb בעקבות המדיניות החדשה כלפי הנכסים ביהודה ושומרון, וכן החליט לכלול אותה ברשימת חברות אשר אסור למדינה להשקיע בהן, עקב העובדה שהן מחרימות את מדינת ישראל^[MM3].

ט. "הרשימה השחורה" – התייחסנו לכך בפירוט לעיל^[MM4].

י. חקיקה באירלנד:

- ב- 30 לינואר 2018, הועלתה בקונגרס האירי הצעת חוק - Control of Economic (Occupied Territories) Bill 2018 - לפיה יוטלו סנקציות פליליות על חברות ואישים הפועלים ב"התנחלויות" או מקיימות יחסים עסקיים עם עסקים הפועלים ב"התנחלויות".
- רק לפני כשבועיים, ביום 24 לינואר 2019, ערך בית המחוקקים התחתון הצבעה והצעת החוק התקבלה ברוב של 78 מול 45.
- ממשלת אירלנד הודיעה כי בכוונתה להתנגד לחקיקה המוצעת ולהפעיל את החסם הפרוצדורלי שבסמכותה ('Money Message').
- סטטוס: הצעת החקיקה עוברת לשלב של הצעות לתיקוני חקיקה.

יא. "הרכבת הקלה" - הצוות סייע ל"צוות תכנית אב לתחבורה ירושלים" בניסוח מסמך הכולל טיעונים משפטיים על מנת לסתור טענות של ארגונים פרו-פלסטיניים במטרה למנוע השתתפות בהליכי מכרז של ה"רכבת הקלה".

יב. חוות דעת "מדינתיות" - ביחס למדינות שהצוות הבין-משרדי מזהה פעילות מצדיקה היערכות ברמה המשפטית והבנה משפטית של המצב: למשל לאחרונה הצוות בקש חוות דעת ביחס למדינות צ'ילה ויפן – אשר התקבלו לאחרונה.

יג. חוות דעת "נקודתיות" - גם ביחס לארועים נקודתיים, לעיתים נדרשות חוות דעת משפטיות ממוקדות יותר, למשל נורבגיה – שם מדובר בחוות דעת ביחס לחוקיות של החלטה של מועצה מקומית להחרים מותרים מההתיישבויות; גם ביחס לצ'ילה התבקשה חוות דעת נקודתית ביחס להחלטה של הפרלמנט לשקול ניסוח של חקיקה לחרם על מוצרים מההתיישבויות וכן שקילה של אמצעים נוספים על מנת לתמוך בחרם;

יד. החקיקה בארה"ב במדינות שונות לענין החרם - נושא שמצוי במעקב שלנו:

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

- מאז שנת 2015, נחקקו חוקים או הוטלו צווים מנהליים (Executive Orders) נגד ה-BDS ב-26 ממדינות ארצות הברית. רוב החקיקה בנושא נעשתה בין השנים 2015-2017. ההתפתחויות העיקריות שארעו לאחרונה, בשנת 2018, הן בצווים מנהליים שהוציאו המושלים של **לואיזיאנה וקנטאקי**, האוסרים על התקשרות המדינה עם חברות המשתתפות בקמפיין להחרמת ישראל.
- כמו כן, הקונגרס מנסה בשנים האחרונות, ללא הצלחה רבה, לקדם חוקים פדרליים שונים כדי להרחיב את תחולת האיסור הקיים על שיתוף פעולה של חברות עם חרם נגד מדינת ישראל. הצעות החוק בקונגרס גררו תלונות רבות מקרב אגודת זכויות האזרח האמריקני (ACLU) וארגונים פלסטיניים בטענה שהצעות החוק מפרות את חופש הביטוי המוגן תחת התיקון הראשון לחוקה. הצעת החוק האחרונה בהקשר זה היא ה"Strengthening America's Security in the Middle East Act of 2019", אשר הסנאט אישר בינואר האחרון להתקדם בעניינה לקראת הצבעה. בין היתר, הצעת החוק מאשררת את הזכות של מדינות בארה"ב לחוקק חוקים נגד ה-BDS. חשוב לציין שקיימת אפשרות שהסעיפים בחוק הנוגעים ל-BDS יושמטו על ידי בית הנבחרים, אשר עבר [MM5] לאחרונה לשליטת הדמוקרטים.

פסיקה בארה"ב ביחס לחקיקה הנ"ל:

- אנחנו רואים שהחקיקה נגד BDS מאותגרת בבתי המשפט הפדרליים במדינות שונות, על ידי תובעים המיוצגים על ידי עורכי דין של ה-ACLU או CAIR (Council on American-Islamic Relations). דוגמאות: אריזונה, קנזס, ארקנסו, טקסס ומרילנד: בשתי תביעות הוצאו צווי מניעה זמניים כנגד החוק המדינתי (אריזונה וקנזס), במדינה אחת התביעה נדחתה על הסף (ארקנסו), ובעוד שתי מדינות ההליכים תלויים ועומדים (טקסס ומרילנד).

רועי ראה נא פירוט כרקע עבורך:

1. **אריזונה** [MM6]-

- בדצמבר 2017 הוגשה תביעה לבית המשפט הפדרלי המחוזי באריזונה נגד חקיקה בנוגע ל-BDS, בטענה שהחוק פוגע שלא כדין בחופש הביטוי (התיקון הראשון לחוקה). התובע הינו עורך דין פרטי, אשר התקשר בחוזה עם המדינה על מנת לספק שירותים משפטיים לאסירים. התובע סירב לחתום על סעיף אי-השתתפות בחרם.
- בחודש ספטמבר 2018, הוציא בית המשפט המחוזי באריזונה **צו מניעה זמני** נגד יישום החוק, עד להכרעה סופית בתיק. השופטת מצאה כי ישנה סבירות גבוהה לכך שהחוק פוגע בחופש הביטוי, המוגן בתיקון הראשון לחוקה, וכן כי זכות זו קיימת אף לחברות ותאגידים. **הערעור בנושא עודנו תלוי ועומד.**

2. **קנזס** -

- באוקטובר 2017 הוגשה תביעה בבית המשפט הפדרלי המחוזי של קנזס, הדורשת לבטל חוק מדינתי המונע מהמדינה להתקשר עם פרטים או חברות המבצעים חרם על ישראל. התובעת Koontz ביקשה להיות מועסקת כמדריכת מורים עבור מחלקת החינוך של מדינת קנזס, סירבה לחתום על הצהרה כי איננה משתתפת בחרם על ישראל, ועל כן לא הועסקה כמדריכה.

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

- בתאריך 30.01.18, בית המשפט קיבל את בקשת התובעת והורה על הטלת צו מניעה המונע את אכיפת החוק. לאחר קידום של תיקון חקיקה ביוזמת מצדדי החוק, אשר נועד לצמצם תחולתו (כך, למשל, שלא יחול על חוזים עם אנשים פרטיים וגם לא על חוזים מתחת ל \$100,000), הצדדים הסכימו למחוק את ההליך.

3. ארקנסו –

- בדצמבר 2018 הוגשה תביעה בבית-המשפט הפדרלי בארקנסו על-ידי עיתון שבועי, בבקשה להוצאת צו מניעה כנגד יישום חוק מדינתי (Act 710), הדורש מחברות המקיימות יחסים עסקיים עם ישויות מדינתיות, לאשר כי הן אינן מעורבות, ואין בכוונתן להיות מעורבות למשך תקופת היחסים העסקיים, בכל פעילות חרם כלפי מדינת ישראל. התובעים אתגרו את חוקתיות החוק, בטענה כי הוא עומד בסתירה לתיקון הראשון לחוקה האמריקאית, קרי, חופש הביטוי והמצפון.
- בינואר 2019, כבוד השופט בריאן מילר דחה את בקשת התובעים לצו מניעה זמני, ודחה על הסף את התביעה כולה. כב' השופט מילר פסק, כי אין לראות בעצם הסירוב לרכוש מוצרים מסוימים או להחרים את מדינת ישראל – כפעולה החוסה תחת ההגנה של התיקון הראשון לחוקה.

4. טקסס –

- בדצמבר 2018, גב' Bahia Amawi, קלינאית תקשורת המועסקת כעובדת קבלן בבתי-ספר ציבוריים בטקסס, הגישה תביעה כנגד רשות בתי ספר מקומית והיועץ המשפטי של טקסס, לאחר שהודיעו לה כי לא תוכל לספק שרותיה, מכיוון שסירבה לחתום על חוזה מול הרשות, אשר כלל סעיף לפיו החברה המספקת שירותים לרשות מתחייבת כי היא אינה מעורבת בפעילות BDS בהווה או בעתיד.
- במסגרת כתב התביעה, התובעת טוענת כי סעיף ההתחייבות שלא לעסוק בפעילות BDS או כל פעולה העשויה להסב נזק למדינת ישראל – מפרה את זכותה של התובעת לחופש הביטוי, כמצוין בתיקון הראשון לחוקה.
- במקביל לתביעה של גב' אמאוי (המיוצגת על ידי עורכי דין של CAIR), ה-ACLU הגיש תביעה נגד החקיקה בו הארגון מייצג ארבעה תושבים נוספים אשר נפגעו לכאורה מהחוק החדש: כתב בתחנת רדיו ציבורי בטקסס, שטוען כי אולץ לחתום על סעיף בחוזה שבו התחייב שלא להחרים את מדינת ישראל; פרילנסר שאיבד את עבודתו באוניברסיטת טקסס, ושני סטודנטים. שני התביעות אוחדו לאחרונה.

5. מרילנד –

- בינואר 2019 מר סאקיב עלי, מהנדס תוכנה וחבר לשעבר בבית הנבחרים של מדינת מרילנד, תבע את מושל מרילנד ואת היועץ המשפטי של מרילנד. לטענת התובע, הוא מחרים מוצרים ממדינת ישראל בגלל מדיניותה כלפי הפלסטינים. בשל כך, טוען התובע, הוא אינו רשאי להשתתף במכרזים לספק שרותי תוכנה לרשויות שונות של מדינת מרילנד, מכיוון שטופס הבקשה להשתתף במכרז כולל סעיף המחייב את הספק לאשר שהוא לא משתתף בחרם נגד מדינת ישראל.
- בתביעה במרילנד, בדומה לתביעה בטקסס, התובע מיוצג על ידי עורכי דין מטעם ארגון CAIR ונטען כי הצו המנהלי (Executive Order) שהטיל מושל מרילנד ב-2017, האוסר על רשויות המדינה להתקשר עם חברות המשתתפות בחרם נגד מדינת ישראל, פוגע שלא כדין בחופש הביטוי של התובע ולכן מפר את זכויותיו תחת התיקון הראשון לחוקה.

*****התייחסות לשימוש התקציבי בשנה החולפת** [MM7]

(רועי – האם תרצה להתייחס לכך? חשבנו שזו תהיה הזדמנות טובה להציג לכל הצוות את השימוש הכספי בשנה החולפת)

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

Deputy Attorney General (International Law)

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט בין-לאומי)

סיכום

20. לסיכום – אפשר לראות ש"המערכה המשפטית" פנים רבות לה והיא מזמנת אתגרים בכל מיני מישורים, שבסופו של יום, כרוכים האחד בשני, ומהווים ביחד חלק מנסיונות לפגיעה במדינת ישראל, בלגיטימיות שלה ובאינטרסים שלה.

21. המחלקה שלנו מתמודדת עם כל אחד מהמישורים:

- בתכנון אסטרטגי ושקידה על ניירות עמדה מקיפים, על מנת להתמודד עם ועדות בדיקה שונות של מוסדות האו"ם ולתת ביטוי לנרטיב [MM8] הישראלי;
- בטיפול בתביעות ותלונות פליליות כנגד מדינת ישראל או בכירה בערכאות של מדינות זרות וכן ב-ICC;
- ליווי ופעולות מאחורי הקלעים להליכים משפטיים שמדינת ישראל איננה צד ישיר להם, אך יש לה אינטרס רב לגביהם;
- עבודה שוטפת עם כל הצוות הבין משרדי באירוע דה-לגיטימציה נקודתיים, לרבות בזירה המשפטית;